

100 let pod jednou oblohou

Mezinárodní astronomická unie (IAU) oslavila v Planetáriu Praha 100. výročí svého založení

Jana Žďárská

Fyzikální ústav AV ČR, Na Slovance 2, 182 21 Praha 8

Počátkem dubna 2019 proběhla v Planetáriu Praha mezi astronomy velmi očekávaná akce s názvem „100 let pod jednou oblohou“ a na ni navazující „Velké setkání složek ČAS“. Toto shromáždění u příležitosti oslav 100. výročí založení Mezinárodní astronomické unie IAU hostilo špičkové osobnosti české astronomie, ředitele mnoha institucí akademických i univerzitních a všem účastníkům nabídlo mnoho unikátních přednášek a bohatý doprovodný program.

IAU je mezinárodní organizace sdružující profesionální i amatérské astronomy a národní astronomické společnosti světa. Byla založena v roce 1919 a sídlí v Paříži. Unie má přes 13 000 členů a z České republiky mezi nimi figurují mimo jiné např. prof. Jan Palouš, Dr. Jiří Grygar, doc. Luboš Perek či prof. Petr Heinzel. IAU pořádá každé tři roky valné shromáždění, všeobecně nazývané astronomický kongres. Toto valné shromáždění hostila již dvakrát i Česká republika, a to v letech 1967 a 2006. To druhé (26. shromáždění) proběhlo v období 14.–26. srpna 2006 v Kongresovém centru v Praze. Mnozí z nás si tuto událost pamatují především ve spojitosti s tím, že v jejím průběhu bylo po všeobecném hlasování členů IAU ze seznamu planet Sluneční soustavy vyřazeno Pluto.

Oslavy 100. výročí založení IAU v Planetáriu Praha zahájila osobně její současná předsedkyně Ewine van Dishoeck z Nizozemska, která ve svém úvodním pro-



Předsedkyně IAU Ewine van Dishoeck vysoce ocenila činnost bývalého generálního tajemníka IAU Luboše Perka. Foto: Pavel Hrdlička, licence Creative Commons BY-SA 4.0

» Pokud chcete nalézt tajemství vesmíru, je ukryto v pojmech energie, frekvence a vibrace. Nikola Tesla «



Panelovou diskusi „Nové horizonty české astronomie – kam směřujeme?“ moderoval prof. Jan Palouš. Foto: Pavel Hrdlička, licence Creative Commons BY-SA 4.0



Kuloární diskuze v Planetáriu Praha při oslavách 100 let IAU.
Foto: Pavel Hrdlička, licence Creative Commons BY-SA 4.0

jevu vysoce ocenila českou astronomii jak v amatérské, tak i profesionální rovině. Následoval proslov profesora Jana Palouše, předsedy Českého národního komitétu astronomického, který se význačnou měrou zasloužil o přijetí České republiky do Evropské jižní observatoře ESO. Poté promluvili profesor *Petr Heinzl*, předseda České astronomické společnosti, a profesor *Vladimír Karas*, ředitel Astronomického ústavu AV ČR.

Účastníky shromáždění pozdravil i doc. *Luboš Perek*, mezinárodně uznávaný astronom a diplomat, který byl generálním tajemníkem IAU v letech 1967–1970. *Luboš Perek* zhodnotil svoje působení v IAU jako příležitost přispět k světovému rozvoji astronomie. V rámci oslav 100. výročí IAU *Luboš Perek* prezentoval svoji zdravici a vystoupil také v rámci panelové diskuze, kde především upozornil na nebezpečí, které hrozí naší Zemi ze strany blízkozemních asteroidů.

V průběhu oslav byla předána medaile AV ČR *Ersta Macha* za zásluhy ve fyzikálních vědách *Dr. Ivanu Hubenému*, jenž je světovým expertem na teorii hvězdných atmosfér a který také při této příležitosti pronesl svoji laureátskou přednášku na téma teorie hvězdných atmosfér „Hubený a Tlustý“. Další cena, pro nejlepšího astrofotografa roku 2018, byla následně předána *Janu Klečkovi*.

Za českou astronomii se prostřednictvím svých vstupů poohlédli čeští mezinárodně uznávaní vědci *Dr. Jiří Grygar* ve své přednášce „Česká astronomie

včera, dnes a zítra“ a doc. *Martin Šolc* ve svém referátu „Česká astronomie první poloviny 20. století“.

Odpolední blok programu zahájila panelová diskuze s názvem „Nové horizonty české astronomie – kam směřujeme?“ Moderátorství se ujal prof. *Jan Palouš* a jako panelisté vystoupili astronomové *Miroslav Bárta*, *Martina Boháčková*, *Miroslav Brož*, *Michal Dovčiak*, *Soňa Ehlerová*, *Asen Christov*, *Ondřej Pejcha* a *Richard Wünsch*. Ve svých tříminutových vstupech se pokusili jasně definovat a vyjádřit své představy o nosných tématech budoucnosti. Smyslem diskuze bylo pojmenování hlavních cílů české astronomie v příštím desetiletí. Tyto cíle byly později zachyceny v dokumentu Českého národního komitétu astronomického o budoucnosti české astronomie.



A. Feustel prezentoval především smysluplnost vesmírných misí pro budoucnost lidstva. Foto: Michal Křížek

Náročný program příjemně zpestřila beseda s významným americkým astronautem *Andrewem Feustelem*, spojená s autogramiádou a diskuzí pro veřejnost, a živá videoexkurze po observatoři ESO La Silla v Chile. V kopuli Planetária Praha účastníci shromáždění taktéž zhlédli nový úspěšný pořad s názvem „Horizon“. V průběhu druhého dne se při Velkém setkání složek ČAS v jednotlivých vstupech prezentovali zástupci poboček, sekcí a skupin ČAS se svými zdravicemi. Celkem se takto představilo několik desítek amatérských skupin, aby prostřednictvím svých přednášek seznámili účastníky shromáždění se svými plány, cíli a úspěchy.



Americký astronaut Andrew Feustel vyzdvihl zájem české veřejnosti o vesmírné mise. Foto: Pavel Hrdlička, licence Creative Commons BY-SA 4.0